
Boštjan Udovič

Jezikovna (ne)samozavest v jeziku diplomacije: kdo, kaj, kje in zakaj ...

objavljeno v:

Hotimir Tivadar (ur.): *Slovenski javni govor in jezikovno-kulturna (samo)zavest.*

Obdobja 38. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-38/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2019.

JEZIKOVNA (NE)SAMOZAVEST V JEZIKU DIPLOMACIJE: KDO, KAJ, KJE IN ZAKAJ ...

Boštjan Udovič

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana
bostjan.udovic@fdv.uni-lj.si

DOI:10.4312/Obdobja.38.371-378

Prispevek se ukvarja z ustvarjanjem jezikovne samozavesti na področju jezika diplomacije. Avtor pokaže na težavo pri uporabi jezika diplomacije v vsakodnevni praksi, pa tudi v strokovnih in znanstvenoraziskovalnih delih, ki obravnavajo področje diplomacije. Nato analizira korake, ki bi jih morali narediti, da bi jezik diplomacije postal enakopraven del slovenskega jezika. Razpravo zaključi z odgovorom, da je predpogoj za nadaljnji razvoj jezika diplomacije, da ključni akterji (država in stroka) ustvarijo družbeni dogovor, ki bo jezik diplomacije razumel kot konstitutivni del slovenskega jezika in pripomogel tudi k njegovemu razvoju.

jezik diplomacije, sociolingvistika, prevajanje, kodifikacija jezika diplomacije

The paper deals with the question of self-confidence in the construction of the language of diplomacy. The main aim of the article is to present through some specific examples issues that permeate the language of diplomacy and hinder its development within Slovene. The second part of the paper presents some suggestions as to which steps should be taken to include the language of diplomacy in Slovene on an equal basis with military, legal and other »specific sub-languages« within the corpus of the Slovene language.

the language of diplomacy, sociolinguistics, translation, codification of the language of diplomacy

1 Uvod in oris raziskovalne problematike

O jezikovni (ne)samozavesti je na področju jezika diplomacije¹ mogoče govoriti v dvojnem pomenu. Najprej moramo poudariti, da je vprašanje jezikovne (ne) samozavesti vprašanje, ki se dotika dejavnosti govorcev s področja diplomacije.² Njihovo vsakodnevno srečevanje s terminologijo s področja diplomacije, na katero večinoma vplivata angleški in francoski jezik, pogosto povzroča, da govorci po lastni presoji, včasih tudi »nekoliko po domače«, slovenijo tuje besede, termine in besedne zveze. Med takšnimi primeri so gotovo termini *agremá(n)*, *akreditív*, *do(a)jén* idr., ki se v vsakodnevnem sporazumevanju v diplomatski praksi uporabljajo kot slovenske

1 Jezik diplomacije ni isto kot diplomatski jezik. V prvem primeru gre za jezik stroke, v drugem primeru pa za kvalifikacijo jezika, ki ima določene značilnosti: je nenatančen, uporablja evfemizme, temelji na medvrstičnem, posrednem sporočanju ipd.

2 Več o pravorečnih vprašanjih v Tivadar 2018.

besede, četudi to niso. Posledično takšne besede, besedne zveze ali termini zaidejo tudi v uradna sporočila za javnost ali v novice, ki so objavljene bodisi na portalih državne uprave bodisi v slovenskih medijih. Že hitro iskanje po spletu nam pokaže nekaj takih primerov. Poglejmo primer vesti z naslovom Predaja akreditivov veleposlanika Mirošiča v Libiji, ki jo je 26. marca 2013 objavilo Ministrstvo za zunanje zadeve.³ Če spregledamo nepovednost naslova (npr. ne vemo, čigav veleposlanik je Mirošič, prav tako ne vemo, kakšen je libijski politični sistem) in tudi siceršnje slogovne spodrseljaje v besedilu, ne moremo mimo dejstva, da avtor⁴ uporablja besedo *akreditiv*, za katero so že Udovič idr. (2011) in Udovič (2016) utemeljili, da zanjo obstaja ustrezen slovenski termin, in sicer *poverilnica*. Tudi v nadaljevanju vesti beremo:

Veleposlanik Iztok Mirošič je predal akreditive,⁵ naslovljene na predsednika Generalnega nacionalnega kongresa Libije in vršilca dolžnosti šefa države Mohameda Yousefa Elmegariefia in tako postal prvi slovenski veleposlanik v Libiji od časa slovenske samostojnosti.

Zapis je v slovenščini slogovno in jezikovno okoren, ker v njem mrgoli interferenc, ki izhajajo iz angleškega jezika. Vest vsebinsko ne bi bila nič drugačna, pa tudi jezikovno bi bila veliko boljša, če bi se glasila takole:

Veleposlanik Iztok Mirošič je predal poverilnice predsedniku Generalnega nacionalnega kongresa Libije in vršilcu dolžnosti šefa države Mohamedu Yousefu Elmegariefu ter s tem postal prvi veleposlanik Republike Slovenije v Libiji po razglasitvi samostojnosti Republike Slovenije.

Prvič, besedo *akreditiv* smo zamenjali besedo *poverilnica*. Drugič, *predaja poverilnic* pomeni, da jih veleposlanik preda šefu države.⁶ Zato je popolnoma nepotrebno poudarjati, na koga so bile naslovljene. Pri tem zapisu gre za interferenco iz angleškega jezika, v katerem bi se fraza verjetno glasila: »He presented the letter of credence addressed to«. ⁷ Takšen zapis v slovenščini ni potreben. Tretjič, »slovenski veleposlanik« pomeni nekaj drugega kot »veleposlanik Republike Slovenije«. Resda SSKJ pridevnik *slovenski* tolmači kot »nanašajoč se na Slovence ali Slovenijo«, a gre v diplomaciji, pri t. i. teoriji državnosti, za zelo jasno razlikovanje, ali se nekaj nanaša na Slovence (narod ali nacijo) ali Slovenijo (državo). V navedenem primeru je vsekakor bolje, da zapišemo, da gre za veleposlanika Republike Slovenije, saj ni nujno, da če predstavlja Republiko Slovenijo, da predstavlja tudi narod oz. nacijo (sploh, če je npr. neslovenske narodnosti). Zadnja težava v izhodiščnem zapisu je določitev »od časa slovenske samostojnosti«, ki spet kaže na angleško interferenco »since Slovenian independence«. A to ni edini problem take jezikovne tvorbe, saj je takšno izražanje poleg ponesrečenega jezikovnega pristopa netočno tudi faktografsko, kajti vsebinsko

3 Dostopno na www.rome.embassy.si/index.php?id=1219&tx_ttnews%5Btt_news%5D=15845&cHash=5731bf6fd7cb7e0331a2a3e1212232c7 (dostop 23. 5. 2019).

4 Izraz *avtor* uporabljamo kot spolno nezaznamovan, saj ne vemo, kdo je novico napisal (moški ali ženska).

5 Večje v originalu ni.

6 Šef države je generična besedna zveza, ki se uporablja v diplomaciji za vrhovnega poveljnika oboroženih sil.

7 Slov. prevod: »Predal je poverilnico, naslovljeno na ...«.

slovenska samostojnost ne obstaja, obstaja kvečjemu koncept razglasitve samostojnosti Republike Slovenije (ki je bila izvedena 25. junija 1991). In še: ni jasno, kaj je avtor želel povedati z zapisom »od časa«. Sklepamo lahko, da je želel poudariti, da gre za prvega veleposlanika Republike Slovenije v Libiji od razglasitve samostojnosti Republike Slovenije, ni pa to nujno. Seveda je navedeni primer le eden, na katerega smo naleteli po hitrem brskanju. A temeljitejše brskanje pokaže, da je takih primerov še veliko, opazimo pa jih predvsem v publicistični rabi, torej v časopisju ter na javnih in zasebnih radijih ter televizijah, kjer se v zvezi z diplomacijo stalno pojavlja besedna zveza »kandidat za veleposlanika je prestal *hearing*«. ⁸

A diplomati niso edini, ki se srečujejo s težavami jezika diplomacije. Z izzivi na tem področju se sooča tudi znanstvenoraziskovalna skupnost, ne samo jezikoslovna, temveč tudi tista, ki področje diplomatskih študij razvija in preučuje. Dokaz za to je tudi sorazmerno skromen nabor znanstvenih razprav, ki se ukvarjajo s področjem jezika diplomacije. Med slednjimi velja izpostaviti tri znanstvene članke in tematsko številko znanstvene revije. ⁹ Objavljene znanstvenoraziskovalne razprave niso doživele niti polemičnega odmeva v znanstvenih revijah niti niso prešle v jezikovno prakso v diplomaciji. To se potrjuje iz dneva v dan, formalno pa se je to potrdilo tudi z izdajo ključnih konvencij s področja diplomatskega prava, ki jih je Ministrstvo za zunanje zadeve izdalo leta 2014 (Simoniti idr. 2014). V pripravo te izdaje niso bili vključeni strokovnjaki s področja jezikoslovja – vsaj tako razberemo iz kolofona. Posledično ne preseneča, da kljub opravljenemu delu urednikov in prevajalcev, ki ga velja pohvaliti, v prevodih konvencij, ki so se oprli predvsem na izvirnik(e) v angleškem jeziku, še vedno o(b)stajajo nedoslednosti, kot npr. v 4. členu *Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih*, kjer beremo:

1. Država pošiljateljica se mora prepričati, da je oseba, ki jo namerava akreditirati kot vodjo diplomatskega predstavništva v državi sprejemnici, dobila **agrema** [poudaril B. U.] te države.
2. Država sprejemnica ni dolžna državi pošiljateljici pojasniti razlogov za zavrnitev **agremaja** [poudaril B. U.].

Uradni prevod konvencij tako še vedno uporablja le slovenjeno verzijo angleškega termina *agreement* [ə'gri:mənt] oz. francoske termina *agrément* [agremá], čeprav so že Udovič idr. (2011: 278) opozorili, da so se že v preteklih (neuradnih) prevodih pojavljale slovenjene verzije termina *agrément*, in sicer *privolitev* (Simoniti 1994: 32; Bohte, Sancin 2006: 253) oz. *soglasje* (21. in 59. člen ZZZ-1-UPB1). ¹⁰

⁸ *Hearing* je pogovor s kandidatom za veleposlanika pred matičnim odborom državnega zbora.

⁹ Gre za članke: Boštjan Udovič, Tanja Žigon, Marija Zlatnar Moe, Posebnosti prevajanja strokovnega jezika diplomacije: primer Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih, *Slavistična revija* LIX/3, 269–291; Boštjan Udovič, Vpliv jezika diplomacije na normo knjižnega jezika, *Slavistična revija* LXIV/3, 365–384; Tanja Žigon, Boštjan Udovič, Med literaturo, spomini in znanstvenim delom: primer monografije Dimitrija Rupla Slovenija na svetovnem prizorišču, *Jezik in slovstvo* LXII/4, 81–96; ter posebno številko revije *Teorija in praksa* (2014), ki sta jo uredila Boštjan Udovič in Monika Kalin Golob.

¹⁰ Avtorji so vseeno sami poudarili, da se jim zaradi aktivne vloge države pri izvedbi tega dejanja zdi boljši termin *privolitev*.

Izzivi z besediščem diplomacije pa se ne pojavljajo le v prevodih konvencij, temveč tudi v učbenikih in znanstvenoraziskovalnih delih, ki bi morali dosledno ustvarjati jezikovno podobo jezika diplomacije. Eden od takih primerov je v učbeniku Milana Jazbeca *Osnove diplomacije* (2009: 51–), v katerem avtor aktivnost v diplomaciji *summit diplomacy* prevede v *vrhunska diplomacija*.¹¹ Ta prevod se je hitro razširil in ga različni strokovnjaki in avtorji znanstvenoraziskovalnih del večinoma tudi uporabljajo. Na drugi strani Udovič (2013: 28, 191) za enako aktivnost uporablja izraz *vrhovna diplomacija*, nasploh pa se v pogovornem jeziku (diplomatov) uporablja besedna zveza *diplomacija na vrhu*. Udovič (2015) celo navaja dva razloga, zakaj bi bilo za *summit diplomacy* bolje prevesti v *vrhovna diplomacija* kot *diplomacija na vrhu*. Kot trdi je slovenjenje koncepta *summit diplomacy* v *vrhovna diplomacija* enostavnejše, pa tudi skladno s sorodnimi slovenskimi izrazi v jeziku diplomacije (Udovič 2015: brez strani).¹²

Drugi primer, ki ga izpostavljamo, lahko prvič najdemo v članku Smiljane Knez in Iztoka Simonitija (2011), ki besedno zvezo *track-two diplomacy* prevajata kot *drugotirna diplomacija*. Simoniti in Jager Agius (2014: 4) navedeta, da Udovič¹³

izraz prevajata kot »drugoravenska« ali »neuradna« [diplomacija. ...] Kot ugotavljata avtorja ne gre za diplomacijo na drugi ravni ali neuradno diplomacijo, tudi ta diplomacija je uradna in je na isti ravni kot klasična bilateralna, multilateralna diplomacija, diplomacija specialnih/posebnih misij, mednarodnih vladnih organizacij. Menimo, da je prevod »drugotirna diplomacija« najbolj ustrezen.

Udovič je šele dve leti po izdaji dela Simonitija in Jager Agius (torej leta 2016) razpravljal o prevodu besedne zveze *track-two diplomacy*. Kot je poudaril, je težava prevajanja te besedne zveze predvsem v tem, podobno kot pri besedni zvezi *summit diplomacy*, kateri prilastek uporabimo. Pri uporabi desnega prilastka (*diplomacija drugega tira*) je prevod nevtralen,¹⁴ po drugi strani pa bi uporaba levega prilastka (*drugotirna diplomacija*), ki je slovenskemu jeziku bližji, vodila do implicitnega razumevanja, da je ta oblika/vrsta diplomacije manjvredna oz. nižjega pomena (Udovič 2016: 372–373). Poleg tega je zapisal tudi, da se mu zdi prevajanje *track-two diplomacy* v *drugoravenska diplomacija* neprimerno, saj

ima izraz drugoravenska diplomacija implicitno negativno konotacijo, ki napeljuje na idejo, da je ta diplomacija manj vredna, neobičajna, predvsem pa se vzpostavi takrat, ko posamezni akterji prave ravni ne želijo vzpostaviti. Gre torej za razumevanje, da je taka diplomacija nadomestna diplomacija, kar ni točno (Udovič 2016: 373).

11 Tudi Korošec (2016) podpira izraz *vrhunska diplomacija*. Svojo odločitev utemeljuje s – po njegovem mnenju – podobnim izrazom iz *Vojaškega slovarja*, tj. *vrhunski lovci*.

12 Na drugi strani pa ostaja dejstvo, da se Udovičev (2013) izraz ni uveljavil in da praktiki najpogosteje uporabljajo izraz *summit diplomacija*, če pa ga že slovenijo, uporabljajo izraz z desnim prilastkom. To potrjuje tudi korpus Gigafida, v katerem za iskanje »srečanja na vrhu« najdemo 412, za »vrhovna srečanja« pa samo 42 konkordanc.

13 Brez navedbe dela.

14 Težava z uporabo desnega prilastka bi bila glede na aktualno dogajanje v Sloveniji lahko v tem, da bi kdo to vrsto diplomacije enačil s pridobivanjem sredstev za izgradnjo drugega tira Divača–Koper.

Korošec je v razpravi z Udovičem (2016) predlagal prevod izraza *track-two diplomacy* v *vzporedna diplomacija*. Udovič (2016: 373) ga je zavrnil, da ne ustreza vsebini, nato pa je po premisleku zapisal, da »[č]etudi se na prvi pogled zdi, da se predlog oddaljuje od izvirnika, bi veljalo o njem tehtno premisliti«, saj se vsebinsko od izvirnika zares ne oddaljuje.

Tretji primer, ki ga navajamo, kaže na težave v razvoju jezika diplomacije, in sicer na skorajda nemogoče spremembe usidranih terminov in besednih zvez. Lahko bi dejali, da je pri jeziku podobno kot pri petju. Ko se termin ali besedna zveza umestita v jezikovni okvir govorcev, ju je nemogoče popraviti ali spremeniti. V jeziku diplomacije se to pokaže v prevodu besedne zveze *chargé d'affaires*,¹⁵ ki smo ga v slovenski jezik prevedli kot *odpravnik poslov*. Prevod kaže na interferenco srbohrvaškega jezika, v katerem je *chargé d'affaires* preveden kot *otpravnik poslova*. Na slabost tega prevoda v slovenščino sta prva opozorila Bohte in Sancin (2006: 107), ki sta poudarila, da *odpravnik poslov* poslov ne odpravlja, temveč jih opravlja.¹⁶

Navedeni primeri kažejo, da imamo na Slovenskem z jezikom diplomacije še veliko dela. Prvi izziv, ki se veže predvsem na razvoj slovenskega strokovnega jezika, je, da je slovenski jezik postal jezik diplomacije šele po letu 1991, prej pa je bilo to mesto prepuščeno srbohrvaškemu jeziku (Grdina, Stabej 2002: 506). Drugi izziv, ki ga delimo z drugimi jeziki, je, da v diplomaciji in diplomatskem občevanju prevladujeta francoski in angleški jezik. Posledično so tudi govorniki podvrženi vplivom angleških in francoskih terminov in besednih zvez. K temu še bolj pripomore načelo *hic et nunc*, ki ustvarja pritiske na povečanje hitrosti občevanja v diplomaciji, kar v mednarodni skupnosti, posebej še v večjezičnem okolju, v katerega je vključena Slovenija, najlažje dosežemo z uporabo polcitatnih besed ali tujk. Tretji izziv, ki pa je po našem mnenju najpomembnejši za jezikovno samozavest, je vprašanje jezikovne občutljivosti. Ta je predpogoj za ustvarjanje jezikovne samozavesti za (po številu prebivalcev) majhen narod, ki želi svoje dosežke deliti z ostalimi, tudi velikimi narodi.

2 Kako okrepiti (lastne) prednosti in preseči (lastne) slabosti v diplomaciji – tudi nekaj konkretnih predlogov za izboljšanje slovenskega jezika diplomacije

Dosedanja razprava je pokazala, da imata slovenska znanost in stroka kar nekaj izzivov, s katerimi se morata spopasti oz. nanje odgovoriti. Pri tem ne smemo pozabiti, da je prvi izziv prav sodelovanje med znanostjo in stroko, ki je na področju diplomacije izredno šibko. Seveda to pomeni, da je predpogoj za kakršen koli premik na področju snovanja, oblikovanja in razvijanja jezika diplomacije prav dogovor o tem, kako se bo vzpostavila platforma sodelovanja med različnimi deležniki, ki ta(k) jezik ustvarjajo. Tak dogovor mora biti drzen, imeti mora jasen cilj in biti mora dolgoročen. Slednje je še posebej pomembno zato, da zasnove dogovora o sodelovanju med stroko in znanostjo ne bi odpravila menjava vlade oz. samo zamenjava tistega, ki je na čelu pristojnega ministrstva, ki se z diplomacijo ukvarja. To pomeni, da mora država oz. njeni najvišji

¹⁵ Ta izraz se v svoji izvorni obliki uporablja v vseh jezikih.

¹⁶ Nemški prevod besede *chargé d'affaires* je *Geschäftsträger*, italijanski *incaricato d'affari*. Oboje je bližje terminu *opravnik* (ali *upravljalca* ali *upravnik*) *poslov* kot terminu *odpravnik poslov*.

organi spoznati, da gre zares in da teh stvari ni več mogoče reševati *ad hoc*, začasno in samo z navdušenci, ki se tega področja lotevajo s svojimi (omejenimi) zmožnostmi in znanjem, temveč da je treba k reševanju zatečenega stanja pristopiti jasno, premočrtno in predvsem pogumno, lahko bi celo rekli vizionarsko. To je pomembno sploh v času, ko praznujemo stopetdesetletnico nastanka slovenskih taborov in čitalnic, ki so bili osrednje orodje nastanka slovenskega naroda in so temeljili so na promociji slovenske besede. Tako ne čudi – in je simbolično tudi logično – da so prireditve, ki so spodbujale narodno prebujenje, nosile ime *Béседа*.¹⁷ S tem so njihovi snovalci želeli poudariti, da so besede tiste, ki nas lahko rešijo ali pogubijo – lahko slovenski narod naredijo, ohranijo, lahko pa ga, če teh besed naenkrat zmanjka, tudi pogubijo. Konkretizacija navedenega bi se pokazala s tem, da bi Vlada Republike Slovenije (ki bi zastopala državo in Ministrstvo za zunanje zadeve) sklenila nekakšen dogovor o sodelovanju s skupnostjo znanstvenikov, ki delujejo na področjih diplomacije, slovenistike in prevodoslovja. Ta dogovor bi vseboval zahteve, naloge in tudi pričakovanja, ki bi jih zrela država morala gojiti do svoje znanstvene skupnosti. Seveda se ne bi smeli ustaviti le pri strokovnjakih s področja diplomacije in slovenistike, ampak bi morali v ta krog vključiti tudi druge, mdr. tolmače, prevajalce, pa tudi raziskovalce, ki preučujejo jezike Združenih narodov in jezike, ki na slovenski jezik najbolj vplivajo, pa seveda tudi diplomate, ki se z jezikom diplomacije največkrat srečujejo doma in na tujem. S tem dogovorom bi tako zasnovali kritično maso intelektualcev, ki bi zastavila smernice razvoja slovenskega jezika diplomacije.

Naslednji korak bi bila operativna razdelitev nalog. Znotraj tega dela procesa snovanja in oblikovanja jezika diplomacije bi morali vsi udeleženci analizirati obstoječe prakse, predvsem slabe prakse, ki so se v jeziku diplomacije pojavljale v zadnjih letih. To je potrebno, da ugotovimo, kje smo in kaj bi morali izboljšati. Procesi preoblikovanja uporabljanja jezika so namreč dolgotrajni, zato je pomembno ugotoviti obstoječe stanje in možnosti za njegovo izboljšanje. Četudi se zavedamo, da je bil ključni korpus diplomatskih dokumentov že preveden in objavljen v slovenskem jeziku, pa vsakodnevna diplomatska praksa »izumlja« nova in nova poimenovanja, termine in besedne zveze. Te se v slovenski jezik običajno – vsaj za zdaj – prenašajo kot tujke ali polcitatne besede. Glede na to, da lahko predvidevamo, da bo v prihodnosti potreba po jezikovnem dogovoru na področju jezika diplomacije še večja, je smiselno, da ekipa vztrajno sledi spremembam, ki se dogajajo v angleškem in francoskem izrazoslovju iz diplomacije. Ta dva jezika sta namreč še danes tista, ki za nove pojave ustvarjata nove izraze, zato je toliko pomembnejše, če že ne nujno, da smo pozorni in pripravljeni na novosti.

Tretji korak, ki bi vodil do poenotenja slovenskega jezika diplomacije, bi bil lahko t. i. korpusni pristop (glej Krek 2014; Kalin Golob, Krek 2018; Fišer, Kalin Golob 2019) do objav s področja diplomacije (knjige, članki, učbeniki ipd.), ki so bile izdane po letu 1990. Namen tega vzporednega pregleda bi bilo ugotoviti, kako se je jezik

¹⁷ Običajno je šlo za prireditev v slovenskem jeziku, na kateri so uprizarjali dramske in gledališke prizore, imeli predavanja ter igrali ali peli različne slovenske skladbe/pesmi.

diplomacije na Slovenskem razvijal v zadnjih 25 letih in katere pretekle nedoslednosti bi lahko razvili v prihodnje opolnomočenje na tem področju. Tu bi lahko uporabili moderne metode analize jezika, predvsem t. i. luščenje, ki ga je mogoče izvesti s pomočjo informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Pomembno vlogo bi lahko imel Center za jezikovne vire in tehnologije (CJVT), ki so ga oblikovali leta 2012 in je del infrastrukturnih centrov Univerze v Ljubljani. Pomen CJVT je združevati in iskati sinergije. Prav zato je lahko izjemno pomemben partner na področju snovanja, oblikovanja in razvijanja jezika diplomacije. S tega vidika bi bila njegova vključitev v oblikovanje jezikovnega dogovora glede jezika diplomacije lahko izjemno koristna.

Končno, ugotoviti bi morali, da je zanesenjaštvo na področju oblikovanja jezika diplomacije škodljivo oz. nevzdržno, saj ustvarja možnosti za zastavitev napačnih smeri v jeziku diplomacije. Pri tem se ne zavzemamo za prepoved zanesenjaštva, saj se zavedamo, da bi to bilo škodljivo in nerealno. Vsekakor je naša želja bolj utiranje energije v skupne projekte, a za to je najprej potrebno *mapiranje* tega, kje smo in kam želimo. Na Slovenskem ni veliko tistih, ki se ukvarjajo s področjem diplomacije, da jih ne bi mogli vključiti v obstoječe in prihodnje razprave. Zato je priporočilo predvsem v tem, da k razvoju institucije jezika diplomacije pristopimo karseda celostno in celovito, pri čemer mora biti osnovna usmeritev krepitev poguma in lastne narodne samobitnosti tudi v tem, posebnem jezikovnem korpusu.

3 Namesto zaključka

Veliko je bilo povedanega, kaj je vse narobe na področju ustvarjanja jezika diplomacije na Slovenskem. Pravzaprav se zdi slika bolj črna, kot je v resnici. Mnogo pravih korakov je bilo že narejenih, še več jih moramo narediti. A k temu bo prispeval predvsem sistemski pristop, ki bo omogočil, da k izgradnji jezika diplomacije pristopimo jasno, z načrtano strategijo, pa tudi s prijemi, ki jih moramo udejanjiti, če želimo, da se teoretska spoznanja prenašajo v prakso. Treba je skleniti družbeni dogovor, da je jezik diplomacije enakovreden pravnemu jeziku, jeziku vojske in vojaštva¹⁸ ali letalskemu jeziku.¹⁹ Za tak dogovor pa je potrebna jezikovna samozavest. Pa tudi družbenopolitična. Ali bomo tega sposobni, bo jasno v letih, ki prihajajo.

Viri in literatura

BOHTE, Borut, SANCIN, Vasilka, 2006: *Diplomatsko in konzularno pravo*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Center za jezikovne vire in tehnologije. www.cjvt.si (dostop 23. 5. 2019)

FIŠER, Darja, KALIN GOLOB, Monika, 2019: Corporate Communication on Twitter in Slovenia: a Corpus Analysis. *Prispevki za novejšo zgodovino* LIX/1. <http://ojs.inz.si/pnz/article/view/338/597> (dostop 23. 8. 2019)

GRDINA, Igor, STABEJ, Marko, 2002: Slowenisch. Miloš Okuka (ur.): *Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens. Bd. 10. Lexikon der Sprachen des europäischen Ostens*. Klagenfurt: Wieser. 495–508.

JAZBEC, Milan, 2009: *Osnove diplomacije*. Ljubljana: Založba Fakultete za družbene vede.

¹⁸ Za nastanek *Vojaškega slovarja* gre izjemna zasluga zasl. prof. dr. Tomu Korošču.

¹⁹ Gre za *Letalski razlagalni slovar* Dominika Gregla.

- KALIN GOLOB, Monika, KREK, Simon, 2018: Terminologija za sodobno sociologijo. Miroljub Ignjatovič, Aleksandra Kanjuo-Mrčela, Roman Kuhar (ur.): *Družba in družbena gibanja 50 let po 1968*. Ljubljana: Slovensko sociološko društvo. 131–134.
- KNEZ, Smiljana, SIMONITI, Iztok, 2011: Drugotirna diplomacija: primer (so)delovanja državnih in nedržavnih akterjev v reševanju oboroženih konfliktov. *Teorija in praksa XLVIII/3*. 628–645.
- KREK, Simon, 2014: Terminologija kot storitev. *Teorija in praksa LIV/3*. 670–683.
- SIMONITI, Iztok, 1994: *Diplomatsko pravo*. Ljubljana: Založba Fakultete za družbene vede.
- SIMONITI, Iztok (ur.), 2014: *Diplomatsko pravo: izbrane konvencije*. Ljubljana: Založba Fakultete za družbene vede.
- SIMONITI, Iztok, JAGER AGIUS, Irena, 2014: Diplomatsko in konzularno pravo. Iztok Simoniti (ur.): *Diplomatsko pravo: izbrane konvencije*. Ljubljana: Založba Fakultete za družbene vede. 3–60.
- TIVADAR, Hotimir. 2018: Slovensko pravorečje kot samostojna kodifikacijska knjiga? *Slavia Centralis XI/2*. 158–171.
- UDOVIČ, Boštjan, ŽIGON, Tanja, ZLATNAR MOE, Marija, 2011: Posebnosti prevajanja strokovnega jezika diplomacije: primer Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih. *Slavistična revija LIX/3*. 269–291.
- UDOVIČ, Boštjan, 2016: Vpliv jezika diplomacije na normo knjižnega jezika. *Slavistična revija LXIV/3*. 365–384.
- Zakon o zunanjih zadevah (ZZZ-1-UPB1)*. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3826> (dostop 23. 5. 2019)